

SUMMORUM PONTIFICUM MOTU PROPRIO

**Őszentsége
XVI. Benedek pápa
Summorum Pontificum
motu proprioja
az 1970-es reform előtti római liturgia
használatáról**

XVI. BENEDEK PÁPA

A pápák egészen napjainkig mindig gondoskodtak arról, hogy Krisztus Egyháza méltó tiszteletet mutasson be az Isteni Felségnek, „nevének dicséretére és dicsőségére” és „egész Anyaszentegyháza javára”.

Emberemlékezetet meghaladó idő óta megtartották, és a jövőben is meg kell tartani azt az alapelvet, „amely szerint minden egyes részegyháznak meg kell egyeznie az egyetemes Egyházzal nemcsak a hitbeli tanítás és a szentségi jelek tekintetében, hanem az apostoli és folytonos hagyomány által egyetemesen közvetített gyakorlatban is, és mindezt nemcsak azért kell megtartani, hogy elkerülhetőek legyenek a tévedések, hanem hogy a hitet a maga teljességében lehessen továbbadni, mivel az Egyház imádságának törvénye (*lex orandi*) megfelel hite törvényének (*lex credendi*)”.^[1]

Azoknak a pápáknak a sorában, akik minderről kellőképp gondoskodtak, kiemelkedik Nagy Szent Gergely neve, aki biztosította, hogy mind a katolikus hitet, mind pedig az istentiszteletnek és a kultúrának a rómaiak által a korábbi századokban felhalmozott kincseit továbbadják Európa új népeinek. Elrendelte a szent liturgia — mind a szentmiseáldozat, mind pedig a zsoltó — formájának rögzítését és megőrzését úgy, ahogy azt Róma városában ünnepelték. Igencsak támogatta a szerzeteseket és a szerzetesnőket is, akik Szent Benedek Regulája szerint küzdve az Evangélium hirdetése mellett életükkel is mindenütt jelenvalóvá tették a Regulának azt a rendkívül üdvös mondatát, hogy „az isteni szolgálatnak semmit elébe ne helyezzenek” (43. fej.). Ily módon a római szokások szerint ünnepelt szent liturgia számos népnek nemcsak a hitét és jámborságát, hanem a kultúráját is megtermékenyítette. Közismert tény, hogy az Egyház latin liturgiája a maga különböző formáiban a kereszténység minden századában milyen sok szent lelki életét ösztönözte, s hogy mennyi népet erősített meg a vallás erényében és mennyire termékenyítően hatott jámborságukra.

Arról pedig, hogy a szent liturgia ezt a funkcióját még hatékonyabban töltse be, az idők során számos más római pápa különös módon gondoskodott; közöttük is kiemelkedik V. Szent Pius, aki a Tridenti Zsinat buzdítására nagy lelkipásztori buzgalommal megújította az Egyház egész istentiszteleti rendjét, gondozta a kijavított és „az Atyák szabályai szerint

megreformált” liturgikus könyvek kiadásait, és közreadta őket a Latin Egyház használatára.

A római rítus liturgikus könyvei között nyilvánvalóan kiemelkedik a Római Misekönyv, amely Róma városában alakult ki, s a későbbi századok során fokozatosan öltött olyan formákat, amelyek nagy hasonlóságot mutatnak az újabb időkben meglevő alakjával.

„Ugyanezt a célkitűzést követték a későbbiekben a római pápák, amikor gondoskodtak a rítusok és a liturgikus könyvek naprakésszé tételéről vagy pontosításáról, majd pedig a [XX.] század elején általános reformjukra vállalkoztak.”[2] Ezen az úton jártak Elődünk, VIII. Kelemen, VIII. Orbán, X. Szent Pius,[3] XV. Benedek, XII. Pius és XXIII. Boldog János.

Az utóbbi időben a II. Vatikáni Zsinat kifejezte azt a szándékát, hogy ismét álljon helyre az istentiszteletnek kijáró tisztelet és az előírások megtartása, és igazodjék a modern kor szükségleteihez. Ettől a szándéktól indítva Elődünk, VI. Pál pápa 1970-ben jóváhagyta a Latin Egyház megreformált és részben megújított liturgikus könyveit, amelyeket az egész világon számos népnyelvre lefordítottak, s a püspökök, valamint a papok és hívek készségesen fogadtak el. A Római Misekönyv harmadik mintakiadásban való átdolgozását (*recognitio*) II. János Pál hagyta jóvá. A római pápák így azon munkálkodtak, „hogyan ez a «liturgikus épület» [...] újra méltóságával és összhangjával ékesen” álljon előttünk.[4]

Bizonyos vidékeken azonban számos hívő oly nagy szeretettel és vonzódással kötődött és kötődik ma is a korábbi liturgikus formákhoz, amelyek igen mélyen átitatták kultúrájukat és lelkiségüket, hogy II. János Pál pápa az e hívek iránti lelkipásztori gondoskodástól indítva 1984-ben egy külön engedéllyel (*indultum*), az Istentiszteleti Kongregáció *Quattuor abhinc annos* levelével felhatalmazást adott a XXIII. János által 1962-ben kiadott Római Misekönyv használatára; majd 1988-ban ugyancsak II. János Pál az *Ecclesia Dei* motu proprioval arra buzdította a püspököket, hogy ezt a felhatalmazást széles körben és nagylelkűen alkalmazzák az összes ezt kérő hívő javára.

E hívek kitartó kérésére, amelyet már Elődünk, II. János Pál hosszasan megfontolt, meghallgatva a 2006 március 23-án tartott konzisztóriumon a bíboros atyák véleményét, mindent éretten megfontolva, segítségül híván a Szentlelket és Isten támogatásában bizakodva, jelen apostoli levelünkkel a következőket rendeljük el:

1. cikkely. A VI. Pál által kihirdetett Római Misekönyv a latin rítusú Katolikus Egyház *lex orandijának* rendes kifejeződése. Az V. Szent Pius által kihirdetett és XXIII. Boldog János által újra kiadott Római Misekönyvet pedig az Egyház ugyanezen *lex orandija* rendkívüli kifejeződésének kell tekinteni, s tiszteletreméltó és ősi használata miatt a neki kijáró tiszteletben kell tartani. Az Egyház *lex orandijának* e két kifejeződése azonban egyáltalán nem vezet megoszláshoz az Egyház *lex credendije* körében, hiszen az egyetlen római rítus két gyakorlatát (*usus*) jelenítik meg.

A szentmiseáldozatot tehát szabad a Római Misekönyvnek XXIII. Boldog János által 1962-ben kihirdetett és soha vissza nem vont mintakiadása szerint ünnepelni mint az Egyház liturgiájának rendkívüli formáját. Azoknak a feltételeknek a helyébe pedig, amelyeket a korábbi *Quattuor abhinc annos* és *Ecclesia Dei* dokumentumok e Misekönyv használatára előírtak, a következők lépnek:

2. cikkely. A nép nélkül végzett misékben bármely latin rítusú katolikus pap — akár egyházmegyes, akár szerzetes — használhatja vagy a XXIII. Boldog János pápa által 1962-ben kiadott Római Misekönyvet, vagy pedig a VI. Pál pápa által 1970-ben kihirdetett Római Misekönyvet, mégpedig bármely napon, a Szent Háromnapot kivéve. Az efféle, egyik vagy másik Misekönyv szerinti celebráláshoz a pap nem szorul semmilyen engedélyre, sem az Apostoli Szentszékére, sem pedig az ordináriuséra.

3. cikkely. Ha a megszentelt élet intézményeihez vagy az apostoli élet társaságaihoz tartozó — akár pápai, akár egyházmegyei jogú — közösségek azt kívánják, hogy konventmiséiken vagy „közösségi miséiken” saját kápolnájukban a Római Misekönyv 1962-ben kihirdetett kiadása szerint ünneplhessék a szentmisét, ezt szabadon megtehetik. Ha az ilyen miséket egy adott közösség vagy egy egész intézet, illetve társaság gyakran vagy tartósan vagy állandóan kívánja végezni, a döntést a nagyobb előljárók hozzák meg a jog szabályai szerint és a részleges törvények és szabályzatok alapján.

4. cikkely. A fenti 2. cikkelyben említett szentmiséken — a jog előírásait megtartva — részt vehetnek azok a krisztushívők is, akik ezt önként kérik.

5. cikkely, 1. §. Azokon a plébániákon, ahol a korábbi liturgiához kötődő híveknek állandó csoportja található, a plébános fogadja készségesen a kérésüket a szentmisének az 1962-ben kiadott Római Misekönyv rítusa szerinti ünneplésére vonatkozóan. Gondoskodják róla, hogy harmonikus egyensúly jöjjön létre e hívek lelki java és a plébánia rendes lelkipásztori ellátásának igénye között, a püspök fennhatósága alatt a 392. kánon szabályai szerint, kerülve a viszálykodást és törekedve az egész Egyház egységére.

2. §. A XXIII. Boldog János Misekönyve szerinti szentmisékre hétköznaponként kerülhet sor; egy ilyen mise azonban vásár- és ünnepnapokon is lehetséges.

3. §. A plébános az e rendkívüli formában végzett szertartásokat az ezt kérő híveknek vagy papoknak olyan különleges helyzetben is engedje meg, amilyen a házasságkötés, a temetés vagy az alkalmi szertartások, pl. a zarándoklatok.

4. §. A XXIII. Boldog János Misekönyvét használó papoknak olyanoknak kell lenniük, akik erre alkalmasak és akiket a jog ebben nem akadályoz.

5. §. A nem szerzetesi vagy plébániatemplomokban a fenti engedély megadására a templomigazgató jogosult.

6. cikkely. A XXIII. Boldog János Misekönyve szerinti, néppel végzett szentmiséken az olvasmányokat népnyelven is fel lehet olvasni, ha olyan kiadásokat használnak, amelyek elnyerték az Apostoli Szentszék *recognitió*ját.

7. cikkely. Ha a világi hívek 5. cikkely 1. §-ában említett csoportjának kérését a plébános nem teljesíti, értesítsék erről a megyéspüspököt. A megyéspüspök nyomatékosan fel van kérve rá, hogy tegyen eleget kívánságuknak. Ha ő sem tud gondoskodni az ilyen szertartásról, az ügyet terjesszék az „Ecclesia Dei” Pápai Bizottság elé.

8. cikkely. Az a püspök, aki gondoskodni akar a világi krisztushívők ilyen kéréséről, ám ebben különféle okok akadályozzák, az ügyet az „Ecclesia Dei” Pápai Bizottság elé terjesztheti, amely tanácsot és segítséget fog nyújtani neki.

9. cikkely, 1. §. A plébános — mindent alaposan megfontolva — ugyanígy engedélyt adhat a régi Rituále használatára a keresztség, a házasságkötés, a bűnbánat és a betegek kenete szentségeinek kiszolgáltatásában, ha a lelkek java ezt indokolja.

2. §. Az ordináriusok pedig felhatalmazást kapnak a bérmálás szentségének kiszolgáltatására a régi Római Pontifikále szerint, ha a lelkek java ezt indokolja.

3. §. A szent rendekben lévő klerikusok szabadon használhatják a XXIII. Boldog János által 1962-ben kihirdetett Római Breviáriumot is.

10. cikkely. A helyi ordinárius, ha megfelelőnek ítéli, az 518. kánon szabályai szerint szabadon létrehozhat személyi plébániát a római rítus régebbi formája szerinti szertartások végzésére, illetve templomigazgatót vagy lelkészt nevezhet ki, megtartva a jog előírásait.

11. cikkely. A II. János Pál által létrehozott „Ecclesia Dei” Pápai Bizottság [5] továbbra is folytatja tevékenységét. Ez a Bizottság olyan formában, feladatkörrel és ügyrend szerint fog működni, amelyet a római pápa neki adni kíván.

12. cikkely. Ugyanez a Bizottság túl azokon a felhatalmazásokon, amelyekkel jelenleg rendelkezik, a Szentszék joghatóságát fogja gyakorolni, felügyelve a jelen rendelkezések megtartására és alkalmazására.

Megparancsoljuk, hogy mindaz, amit a jelen *motu proprio* kiadott apostoli levelünkkel elrendeltünk, érvényes és jogerős legyen, és hogy a folyó év szeptember 14-étől, a Szent Kereszt Felmagasztalásának ünnepétől kezdve tartsák meg; minden ellenkező rendelkezés hatályát veszti.

Kelt Rómában, Szent Péternél, július 7-én, az Úr 2007. esztendejében, pápaságunk harmadik évében.

XVI. BENEDEK PÁPA

Fordította: Rihmer Zoltán

Megjelent: Magyar Egyházzene 14 (2006/2007) 485–488

[1] *Institutio generalis Missalis Romani*, editio tertia [A Római Misekönyv általános rendelkezései, harmadik kiadás], 2002, 397. p.

[2] II. János Pál pápa: *Vicesimus quintus annus* apostoli levél, 1988 december 4., 3. p., AAS 81 (1989) 899.

[3] II. János Pál pápa: *Vicesimus quintus annus* apostoli levél, 1988 december 4., 3. p., AAS 81 (1989) 899.

[4] X. Pius pápa: *Abhinc duos annos* motu proprio, 1913 október 23., AAS 5 (1913) 449—450; vö. II. János Pál pápa: *Vicesimus quintus annus* apostoli levél, 1988 december 4., 3. p., AAS 81 (1989) 899.

[5] Vö. II. János Pál pápa: *Ecclesia Dei* motu proprio, 1988 július 2., 6. p., AAS 80 (1988) 1498.